

Asia: VN/6791/2026

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle eräitä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Nykytila ja sen arviointi

Jyväskylän kaupunki pitää perusteltuna arviota siitä, että KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten tehtävien välillä esiintyy päällekkäisyyttä ja osittain epäselvää vastuunjakoja. Järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi on perusteltua tarkastella uudelleen myös KEHA-keskuksen tehtäviä ja niiden suhdetta työvoimaviranomaisten vastuisiin.

Perusteluista ei kuitenkaan kaikilta osin käy selkeästi ilmi, missä määrin esityksellä tavoitellaan toiminnan tarkoituksenmukaisuuden parantamista ja missä määrin kyse on valtionhallinnon säästötoimien toteuttamisesta. Esityksessä ei myöskään arvioida riittävän täsmällisesti saavutettavia säästöjä eikä niitä kustannuksia ja resurssivaikutuksia, joita muutokset aiheuttavat työllisyysalueille. Tehtävien siirtyminen työllisyysalueille lisää väistämättä myös niiden kustannuksia ja resurssitarpeita, mikä tulee huomioida esityksen jatkovalmistelussa.

2. Tavoitteet

Katsomme, että tavoitteet järjestelmän selkeyttämisestä ja päällekkäisten tehtävien karsimisesta tukevat palvelujärjestelmän tehokuutta ja parantavat kunkin toimijan mahdollisuuksia keskittyä omiin ydintehtäviinsä. Tavoitteiden perusteluista ei kuitenkaan käy selkeästi ilmi tavoitellaanko esityksellä toiminnan tarkoituksenmukaisuuden parantamista vai valtiohallinnon säästötoimien toteuttamista.

Jatkovalmistelussa tulisi arvioida erityisesti muutosten aiheuttamia tehtävä- ja resurssivaikutuksia työllisyysalueille. Nyt esitetyt toimenpiteet lisäävät väistämättä työllisyysalueiden kustannuksia. Jyväskylän kaupunki katsoo, että esityksen vaikutusarviointia tulee täydentää arvioimalla tarkemmin

esimerkiksi kuntien vastuulle siirtyvien neuvontayhteydenottojen määrää sekä muutoksen henkilöstö- ja resurssivaikutuksia. Lisäksi tulee selvittää, edellyttääkö tehtävien siirto vastaavien resurssien siirtämistä työllisyysalueille.

Lisäksi tavoitteita toimeenpantaessa on varmistettava, että työvoimaviranomaisilla säilyvät riittävät tukirakenteet oikeudellisten ja toiminnallisten kysymysten ratkaisemiseksi sekä mahdollisuus tukeutua valtakunnalliseen asiantuntemukseen tarkoituksenmukaisissa tilanteissa.

3. Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Esityksessä todetaan, ettei esitetyillä muutoksilla tule olemaan vaikutusta kuntien talouksiin ja henkilöstöresursointiin, sillä toimeenpano on jo työvoimaviranomaisten vastuulla. Toistamme jälleen jatkovalmistelua ajatellen kantamme, että esitetyt muutokset siirtävät tehtäviä kuntien vastuulle ja lisäävät täten kustannuksia. Kunnat joutuvat jatkossa panostamaan esimerkiksi entistä enemmän perehdytykseen (viranomais- ja ohjaustyö, lakimuutokset) ja lain tulkitsemiseen, mikä tarkoittaa henkilötöyvuosien kiinnittämistä näihin tehtäviin. Lisäksi esimerkiksi yritysten neuvontapalveluiden lakkautus Työmarkkinatorin sähköistä asiointia koskien tulee lisäämään neuvonnan tarvetta työllisyysalueiden yritysten ja työnantajien kanssa työskentelevissä yksiköissä. Kustannusvaikutuksilta ei vältytä.

Esityksen mukaan viranomaisen vastuulle jää arvioida, missä määrin lakkautettaviin tehtäviin on tarkoituksenmukaista kohdentaa jatkossa resursseja. Etenkin oikeudellisten kysymysten ja lain tulkinnan osalta resursointi valtakunnallisesti voi olla tarpeen, jotta työllisyysalueet eivät asetu eriarvoiseen asemaan lakiosaamisessa ja lain paikalliset tulkinnat eri alueiden välillä eriydy liikaa toisistaan. Esityksessä todetaan, että muutokset voivat näkyä Lupa- ja valvontavirastossa lisääntyneenä työmääränä, mikäli alueelliset tulkintaerot lainsäädännöstä kasvavat ja kanteluiden määrä lisääntyisi. Katsomme, että työnhakija-asiakkaiden kanteluiden määrän lisääntyminen tulisi estää ja huomioida tämä jatkovalmistelussa. Ei ole tarkoituksenmukaista, että tulkinnanvaraisten työttömyysturva-asioiden ratkaisemiset kulkeutuisivat LVV:lle asti ja asiakkaiden etuuksien saaminen venyisi siten kohtuuttomasti.

Esityksessä todetaan, että KEHA-keskuksella on hallintolain mukainen neuvontavelvollisuus niissä tilanteissa, joissa neuvonta koskee KEHA-keskuksen vastuulle jääviä tehtäviä. Työttömyysturvan osalta työvoimaviranomaisten tulisi ohjata työttömyysturvaa koskevat neuvontapyynnöt KEHA-keskukselle aina kun asia koskee KEHA-keskuksen antamia työvoimapoliittisia lausuntoja. Pidämme sujuvan neuvonnan kannalta tärkeänä, että valtion tarjoaa henkilöasiakkaille suoran yhteydenottokanavan niiltä osin, kun neuvonta koskee KEHA-keskuksen antamia lausuntoja.

KEHA-keskukselle on jäämässä vastuu sen ylläpitämään tietojärjestelmään liittyvästä osaamisen kehittämisestä. Käytännössä järjestelmiin liittyvissä perehdytyksissä ja koulutuksissa on kuitenkin haastavaa käsitellä järjestelmämuutoksia ottamatta samalla kantaa järjestämislakiin tai työttömyysturvalakiin, sillä järjestelmä uudistukset kytkeytyvät usein olennaisesti lainsäädännön

muutoksiin. Mikäli KEHA vastaa järjestelmien kehittämisestä ja työvoimaviranomaiset lainsäädännön soveltamisesta, on erityisen tärkeää varmistaa toimiva vuoropuhelu ja sujuva yhteistyö osapuolten välillä. Näin voidaan edistää uudistusten tehokasta, yhdenmukaista ja asiakaslähtöistä toimeenpanoa.

Pidämme tärkeänä, että yritystoiminnan tieto- ja neuvontapalveluiden siirtämisessä elinvoimakeskuksille tulee varmistaa riittävät henkilöstöresurssit ja tarvittavan erityisosaamisen säilyminen, jotta yritysten perustamiseen, kehittämiseen ja kasvuun liittyvät palvelut eivät heikkene muutoksen seurauksena. Uudistuksesta on viestittävä ennakoivasti ja monikanavaisesti, jotta asiakkaat löytävät tarvitsemansa palvelut myös muutoksen jälkeen. Palveluiden hajauttaminen useille eri toimijoille voi lisätä asiakkaiden näkökulmasta palvelujärjestelmän epäselvyyttä. Tämän vuoksi palveluiden organisoinnissa tulee kiinnittää huomiota asiakaslähtöisyyteen, palveluiden saavutettavuuteen sekä valtakunnallisesti selkeään palvelurakenteeseen.

Jyväskylän kaupunki pitää kansainvälisen rekrytoinnin palveluiden uudelleenjärjestämistä perusteltuna, mikäli se selkeyttää palvelukokonaisuutta sekä eri toimijoiden vastuita yritysten näkökulmasta. Nykyinen työnjako Work in Finland -palveluiden, KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten välillä on ollut osin epäselvä, mikä on voinut vaikeuttaa yritysten ohjautumista tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. Muutoksen yhteydessä on tärkeää varmistaa selkeä ja riittävän laaja viestintä palveluiden uudesta järjestämisestä sekä niiden vastuista. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että kansainväliseen rekrytointiin liittyvät neuvonta- ja koulutuspalvelut säilyvät yrityksille helposti saavutettavina ja palvelujen jatkuvuus turvataan myös siirtymävaiheessa. Tämä tukee palveluiden tunnettuutta, käyttöä ja vaikuttavuutta sekä edistää yritysten mahdollisuuksia hyödyntää kansainvälisen rekrytoinnin palveluita.

4. Muut toteuttamisvaihtoehdot

TE-uudistuksen jälkeinen työnjaon ja tehtäväkokonaisuuksien tarkoituksenmukaisuuden arviointi on perusteltua. Esityksessä tarkastellut vaihtoehdot jäävät kuitenkin varsin rajallisiksi. Arviointi keskittyy pääosin nykyisen toimintamallin säilyttämiseen tai tehtävien poistamiseen, kun taas vaihtoehtoisia toteuttamis- ja organisoitintapoja käsitellään niukasti.

Oikeudellisen tuen osalta olisi perusteltua tarkastella myös vaihtoehtoa, jossa valtakunnallinen tuki säilyisi nykyistä rajatumpana. Keskitetysti voitaisiin edelleen tuottaa valtakunnallisia soveltamisohjeita, neuvontaa, lakimuutoksiin liittyviä tulkintasuosituksia sekä monialaista yhteistyötä koskevaa oikeudellista tukea samalla, kun vastuu lainsäädännön soveltamisesta säilyisi työvoimaviranomaisilla. Tämä edistäisi valtakunnallista yhdenmukaisuutta ja vähentäisi alueellisten tulkintaerojen riskiä.

a. Laki elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Jyväskylän kaupunki katsoo, että säännöskohtaisissa perusteluissa tulisi arvioida nykyistä perusteellisemmin ehdotettujen muutosten vaikutuksia työvoimaviranomaisten toimintaan. Valtakunnallisten tuki- ja koordinoititehtävien vähentäminen tai siirtäminen voi käytännössä johtaa siihen, että osa tehtävistä siirtyy työvoimaviranomaisten vastuulle ilman vastaavaa resurssien lisäystä. Tämän vuoksi muutosten kustannus-, henkilöstö- ja osaamisvaikutuksia olisi tarpeen kuvata selkeämmin ja yksityiskohtaisemmin. Pidämme erittäin tärkeänä, että jatkovalmistelun yhteydessä arvioidaan huolellisesti työvoimaviranomaisten resurssitarpeisiin kohdistuvat vaikutukset. Mikäli nykyisiä valtakunnallisia tukitehtäviä siirtyy käytännössä kuntien tai työllisyysalueiden hoidettavaksi, tulee tästä aiheutuvat vaikutukset ottaa asianmukaisesti huomioon sekä rahoituksessa että valtakunnallisessa ohjauksessa.

b. Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 17 ja 18 §:n kumoamisesta

Pidämme myönteisenä, että monialaisten yhteistyöverkostojen rakentaminen, kehittäminen ja ylläpito ovat jatkossa selkeästi verkostoon osallistuvien toimijoiden vastuulla.

c. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Katsomme, että ehdotetut muutokset lisäävät kuntien vastuita ja tehtäviä erityisesti oikeudellisen tuen, asiantuntijaosaamisen sekä henkilöstön osaamisen kehittämisen osalta.

6. Lakia alemman asteinen sääntely

Pidämme tärkeänä, ettei alemman asteisella sääntelyllä tarpeettomasti kavenneta työvoimaviranomaisten mahdollisuuksia järjestää palveluja alueelliset tarpeet ja paikalliset olosuhteet huomioon. Sääntelyn tulisi mahdollistaa riittävä alueellinen joustavuus samalla, kun keskeisten toimintatapojen valtakunnallinen yhdenmukaisuus turvataan.

7. Voimaantulo

Jatkovalmistelussa on tärkeää huolehtia siitä, että lausuntokierroksella esiin tuodut näkökohdat ja kehittämis ehdotukset otetaan aidosti huomioon lopullisia ratkaisuja valmisteltaessa ja siirtymäajalle varataan riittävästi aikaa.

8. Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ei lausuttavaa.

9. Muuta

Ei lausuttavaa.

Korhonen Mirva

Jyväskylän kaupunki - Tuomas Paananen, palvelupäällikkö